

Π. Δ. ΜΑΣΤΡΟΔΗΜΗΤΡΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΚΤΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ἐκδόσεις Δόμος

ἐκάστοτε θέμα πού μελετᾶ καὶ διατυπώνει ἐνδιαφέρουσες καὶ πρωτότυπες παρατηρήσεις μὲ μιὰ συλλογιστικὴ ἐμβάθυνση στὸ ἀντικείμενο καὶ μὲ ἀνανέωση τῆς κριτικῆς ὀρολογίας (*Ἡ «Νεολιθικὴ νυχτωδία στὴν Κρονστάνδη» τοῦ Νίκου Καρούζου. Κριτικὴ ἀνάγνωση, 1987· Εὔσημοι καὶ ἄσημοι λόγοι. Κριτικὰ μελετήματα, 1988· Κριτικὸ τρίπτυχο, 1991*). — Μεθοδικὰ ἀσχολεῖται μὲ τὴν κριτικὴ μελέτη ὁ Γιώργος Ἀράγης (1936), ἀποφεύγοντας τὶς «ἐντυπωσιολογικὲς» ἀντιδράσεις καὶ ἐπιδιώκοντας τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἀντικειμενικὴ ἀνατομία τοῦ θέματος, τὴν κατάταξη τοῦ ὕλικου σὲ κατηγορίες καὶ γενικὰ τὴν ὀριοθέτηση τῶν διαφορετικῶν μεταξὺ τους φαινομένων, μὲ ἀναζήτησι τῆς κατάλληλης γιὰ κάθε περίπτωση ἐννοιολογίας καὶ μὲ προσεκτικὴ προσέγγισι τῶν οὐσιαστικῶν γνωρισμάτων τοῦ λογοτεχνικοῦ κειμένου ἢ τοῦ ὅλου ἔργου τοῦ μελετώμενου συγγραφέα (*Ζητήματα λογοτεχνικῆς κριτικῆς, [Α'] 1980, 21982, καὶ Β', 1988· Γιώργος Ἰωάννου (Στοιχεῖα προσωπογραφίας), 1988· Ἀσκήσεις κριτικῆς, 1990*). — Ὁ Κώστας Γεωργουσόπουλος (1937), πού θητεύει κυρίως στὴν κριτικὴ καὶ στὴν ἱστορία τοῦ θεάτρου, ἔδωσε καὶ δοκίμια περιεκτικῶν παρατηρήσεων γιὰ ποιητὲς καὶ πεζογράφους (*Κλειδιά καὶ κώδικες θεάτρου. I Ἀρχαῖο δράμα, 1982, καὶ II Ἑλληνικὸ Θέατρο, 1984· Τὰ μετὰ τὸ θέατρο. Δοκίμια, 1985· καὶ ἰδίως Θίασος Παικιλιῶν, 1993*). — Ὁ Ἀλέξης Ζήρας (1945), ἓνας ἀπὸ τοὺς δραστήριους νέους κριτικούς, ἐξετάζει σὲ πολλὰ ἄρθρα καὶ μελετήματα θέματα τῆς σύγχρονης ἐλληνικῆς λογοτεχνίας, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔργο κορυφαίων ξένων πεζογράφων τοῦ αἰῶνα μας, ἔχοντας πάντα νὰ προτείνει κάποιες ἐνδιαφέρουσες ἀπόψεις πέρα ἀπὸ τὸ γνωστὸ ἢ κοινὰ παραδεκτό (*Ἀνατομία ἐποχῆς. Πέντε δοκίμια κοινωνικοῦ προβληματισμοῦ, 1973· Θεωρία μορφῶν, 1978· Προσεγγίσεις στὴ νεώτερη ποίηση, 1965-1980. Γενικὲς διαπιστώσεις - Τάσεις - Διαφοροποιήσεις, 1980· Γενεαλογικὰ γιὰ τὴν ποίηση καὶ τοὺς ποιητὲς τοῦ '70, 1989*).

Φιλολόγοι νεοελληνιστῆς

Ὡς προδρομικὲς μορφὲς τῆς νεοελληνικῆς φιλολογικῆς ἐπιστήμης μποροῦν νὰ χαρακτηρισθοῦν ὀρισμένοι λόγιοι τοῦ περασμένου αἰῶνα, οἱ ὅποιοι ἔγραψαν χρήσιμα γραμματολογικὰ ἔργα (βλ. παρακάτω, Μέρος Τρίτο, Κεφ. Β') καὶ τοποθετοῦνται στὴν ἀφετηρία τῶν νεοελληνικῶν φιλολογικῶν σπουδῶν. Οἱ λόγιοι αὐτοὶ εἶναι ὁ Γεώργιος Ζαβίρας (1744-1804), ὁ Ἀνδρέας Παπαδόπουλος Βρετός (1800-1876), ὁ Παναγιώτης Ἀραβαντινός (1809-1870), ὁ Ἀνδρόνικος Δημητρακόπουλος (1825-1872), ὁ Ματθαῖος Παρανίκας (1832-1912), ἰδιαιτέρα ὁ Κωνσταντῖνος Σάθας (1842-1914), πού διακρίθηκε καὶ ὡς ἐκδότης κειμένων (*Χρονικὸν Γαλαξειδίου, 1865· Κρητικὸν Θέατρον, 1879, κ.ἄ.*), ὁ Λ. Α. Βροκίνης (1850-1911), κ.ἄ.π. Μὲ τοὺς Ἑλληνες λόγιους τῆς Διασπορᾶς ἀσχολήθηκε